

Summary

In July 2014 during the monitoring works of agri-environmental schemes a very abundant population of *Silene lituanica* was found. The species occurred in mass on sandy, post arable fallows in the South East of Hańsk, only sparsely on the investigated agri-environmental plot. The population size was estimated at a few thousand of blooming individuals - this is probably the most numerous Polish site of *S. lituanica*. Next year the abundance of that pioneer species fell down, but its surviving seems not to be threatened.

Adres autorów:

Łukasz Krajewski, Katarzyna Topolska
Centrum Ochrony Mokradeł
ul. Cieszkowskiego 1/3, lok. 31, 01-636 Warszawa
e-mail: lukkrajewski@wp.pl, katarzyna.topolska7@gmail.com

Joanna Przybylska

NOWE STANOWISKA POCZWARÓWKI ZWĘŻONEJ *VERTIGO ANGUSTIOR* JEFFREYS, 1830 I POCZWARÓWKI JAJOWATEJ *V. MOULINSIANA* (GASTROPODA, *STYLOMMATOPHORA*) W WIELKOPOLSCE

New sites of the Narrow-mouthed Whorl Snail *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 and Desmoulin's Whorl Snail *V. moulinsiana* (Dupuy, 1849) (*Gastropoda, Stylommatophora*) in Wielkopolska

Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 i poczwarówka jajowata *V. moulinsiana* (Dupuy, 1849) to rzadkie, zagrożone gatunki ślimaków lądowych. Figurują na Czerwonej liście zagrożonych gatunków IUCN – *V. angustior* ze statusem NT – bliski zagrożenia (Moorkens et al. 2012), a *V. moulinsiana* ze statusem VU – narażony (Killeen et al. 2012). Na mocy dyrektywy siedliskowej obydwa gatunki podlegają ochronie na terenie Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG, Dz. U. L 206 z 22.07.1992). W Polsce objęte są ścisłą ochroną gatunkową (Dz. U. 2014, poz. 1348), zamieszczone w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt* i na *Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce*: poczwarówka zwężona z kategorią EN – silnie zagrożony, a poczwarówka jajowata CR – krytycznie zagrożony (Wiktor i Riedel 2002, Pokryszko 2004). Przed rokiem 2008 na terenie Wielkopolski *Vertigo moulinsiana* wykazywana była z jednego stanowiska, a *V. angustior* z 54 (Koralewska-Batura et al. 2010). Podsumowując dane o rozmieszczeniu obydwu gatunków w regionie Książkiewicz (2009, 2010) oraz Książkiewicz et al. (2015) podaje 8 stanowisk w przypadku *V.*

moulinesiana i 9 – *V. angustior*. Prawdopodobnie liczba ta jest zaniżona – stanowiska stwierdzone podczas inwentaryzacji na potrzeby oceny oddziaływania inwestycji na środowisko zwykle nie są publikowane. W 2015 roku stwierdzono po jednym stanowisku:

- *Vertigo angustior*: Września (XU70; N: 52°20'1" E: 17°33'16") – 4 VIII 2015 – dolina Wrześnicy poniżej zbiornika zaporowego przy ul. Świętokrzyskiej. Na powierzchni ok. 1 ha między nasypem kolejowym a zaporą zbiornika, w wilgotnym płacie łąnowych turzyc i eutroficznych ziołorośli stwierdzano do kilkunastu osobników w próbach ściółki o objętości ok. 1 l;

- *Vertigo moulinesiana*: Radlin (XT76; N: 52°1'22" E: 17°30'13") – 25 VI 2015 – dolina Kanału Obry na południe od wsi. W obrzeżach łągu olszowo-jesionowego na kępach turzycy tunikowej *Carex appropinquata* i wśród ziołorośli na powierzchni ok. 0,2 ha stwierdzano do kilku osobników w próbach ściółki o objętości ok. 1 l.

Należy zwrócić uwagę na stwierdzenia chronionych mięczaków na stosunkowo niewielkich powierzchniach dogodnych siedlisk, otoczonych przez silnie przekształcone zbiorowiska ruderalne (Września) lub agrocenozy (Radlin). W tym kontekście wydaje się, że liczba potencjalnych siedlisk obydwu gatunków jest znaczna i wraz ze wzrostem zainteresowania badaczy gatunkami Natura 2000 liczba stwierdzeń będzie rosła (np. Przybylska i Maniarski 2015). Jednocześnie niewielkie, izolowane stanowiska są narażone na degradację, dlatego też wymagają szczególnej uwagi i ochrony.

LITERATURA

- KORALEWSKA-BATURA E., GOŁDYN B., SZYBIAK K., BŁOSZYK J. 2010. Materials to the knowledge of molluscs of Wielkopolska. II. Checklist. *Folia Malacol.* 18, 1: 29-41.
- KSIĄŻKIEWICZ Z. 2009. New localities of *Vertigo moulinesiana* (Dupuy, 1849) (Gastropoda: Pulmonata: Vertiginidae) in Northwestern Poland. *Folia Malacol.* 17, 4: 219-222.
- KSIĄŻKIEWICZ Z. 2010. Higrofilne gatunki poczwarówek północno-zachodniej Polski. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
- KSIĄŻKIEWICZ Z., BIEREŻNOJ-BAZILLE U., KRAJEWSKI Ł., GOŁDYN B. 2015. New records of *Vertigo geyeri* Lindholm, 1925, *V. moulinesiana* (Dupuy, 1849) and *V. angustior* Jeffreys, 1830 (Gastropoda: Pulmonata: Vertiginidae) in Poland. *Folia Malacol.* 23: 121-136.
- MOORKENS E., KILLEEN I., SEDDON M. 2012. *Vertigo angustior*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22935A16658012. Dostęp 10-09-2015. [<http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2012-1.RLTS.T22935A16658012.en>].
- KILLEEN I., MOORKENS E., SEDDON M. 2012. *Vertigo moulinesiana*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22939A16658400. Dostęp 10-09-2015. [<http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2012-1.RLTS.T22939A16658400.en>].
- POKRYSZKO B. M. 2004. Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*. In: GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (Eds.). Polska czerwona księga zwierząt – bezkręgowce. IOP PAN, AR Poznań, Kraków.
- PRZYBYLSKA J., MANIARSKI R. 2015. Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 (Gastropoda, *Stylommatophora*) w Kielcach – występowanie i perspektywy ochrony. *Naturalia* 4: 108-117.
- WIKTOR A., RIEDEL A. 2002. Ślimaki lądowe *Gastropoda terrestria*. In: GŁOWACIŃSKI Z. (Eds.) Czerwona Lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków: 27-33.

Summary

New sites of two endangered land snails in Wielkopolska are described: *Vertigo angustior* was found in Września (XU70) and *V. moulinsiana* near Radlin (Jarocin Commune, UTM: XT76).

Adres autora:

Joanna Przybylska
Instytut Geografii, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
ul. Świętokrzyska 15, 25-406 Kielce
Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody
ul. Sienkiewicza 68, 25-501 Kielce
e-mail: joanna.przybylska@tbop.org.pl

Barbara Waldon-Rudziolek, Bogdan Rudziolek

NOWE STANOWISKO SZCZEŻUI CHIŃSKIEJ *SINANODONTA WOODIANA* (Lea, 1834) W DOLINIE NOTECI (WIELKOPOLSKA)

New locality of the Chinese Huge Mussel *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) in the River Noteć valley (Wielkopolska Province, Poland)

Szczeżuja chińska *Sinanodonta woodiana* jest gatunkiem obcym dla polskiej malakofauny. Do Polski została zawleczona z Węgier z narybkiem w połowie lat 80. XX wieku (Głowaciński et al. 2011).

Zarys muszli jest prawie kolisty, skrzydełko jest bardzo silnie zaznaczone, może osiągać długość do 24 cm (Kołodziejczyk i Koperski 2000).

W dniu 29.11.2015 na terenie kompleksu stawów hodowlanych Smogulec (53° 04' 8,5" N, 17° 18' 24,9" E) znaleziono jedną muszlę szczeżui chińskiej, natomiast 06.12.2015 na obszarze stawów rybnych w Ostrówku (53° 06' 10,6" N, 17° 20' 48,9" E) stwierdzono dwie muszle tego gatunku. Obydwa kompleksy stawów znajdują się na obszarze Natura 2000 Dolina Śródkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego. W linii prostej odległość między kompleksami wynosi ok. 3 km.

Na terenie Wielkopolski szczeżuja chińska została wcześniej stwierdzona w systemie Jezior Konińskich (Głowaciński et al. 2011) oraz na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego (Mizera i Urbańska 2003).

Czynnikami sprzyjającymi rozprzestrzenianiu się szczeżui chińskiej jest działalność człowieka (np. przemieszczenie się larw z transportem ryb) oraz możliwość rozprzestrzeniania się wzdłuż cieków wodnych. Do roku 2012 w Polsce znanych było 19 stanowisk tego małża (Andrzejewski et al. 2012).